

RIASSUNTO

T. Smerdel: IL LIRISMO DI UN EPITAFFIO

L'autore prende in esame una iscrizione latina scoperta a Belgrado, parzialmente conservata e pubblicata dal archeologo N. Vulić in *Antički spomenici naše zemlje (I monumenti antichi del nostro paese)* in Spomenik, edizione dell'Accademia Serba delle scienze (SAN) 1941. Oggi l'iscrizione si trova nel Museo nazionale a Belgrado. Questo epitaffio esprime in modo lirico la tristezza d'un padre sopra la morte prematura del suo quindicenne filio. L'autore, mettendo in rilievo la eccezionale forma di questo epitaffio secondo il corso metrico e le parole che leggiamo di rado nelle iscrizioni funerarie antiche romane, conclude che questo ignoto autore era un buon conoscitore della poesia antica, particolarmente di quella di Saffo (117 D.)

ΜΑΛΕΡΟΣ

Pridev μαλερός je poznat još iz Homerove Ilijade kao jedan od stalnih epiteta imenice πῦρ. Prvobitno značenje i etimologija reči su odavna sporni. Obično se misli da je obrazovan od osnove μαλ-koju nalazimo u prilogu μάλα (μᾶλλον, μάλιστα). Međutim, ako pogledamo značenja koja su nam zabeležili glosografi, videćemo da se neka od njih teško mogu izvesti iz pomenute osnove priloga μάλα. Evo na pr. šta je Hesihije zapisao pod glosom μαλερόν καυστικόν. ὀξύ. λαμπρόν. ἰσχυρόν. ἀσθενές. Treba odmah kazati da se poslednje značenje ἀσθενές „slabo, nejako“ ne može ni u kom slučaju izvesti iz μάλα.

Kad se ima u vidu da je μαλερός stari epitet uz πῦρ „vatra“, onda su nam značenja καυστικόν, λαμπρόν, pa i ἰσχυρόν i ὀξύ razumljiva. Ali, kako ćemo doći do protivnoga značenja ἀσθενές? Nama se čini da se prelaz nalazi u pridevu μαραντικός koji je ambivalentan, tj. sa aktivnim i pasivnim značenjem, što se može potpuno dobro razumeti kad se zna da je i njegova baza, glagol μαραίνω, ambivalentan, t. j. sa aktivnim i pasivnim odn. intransitivnim značenjem; v. H. Steph., *Thes. Gr. l.*, s. v. μαραντικός „Qui marcidum reddit, Marcidus Schol. Hom. II. I 242. Phrynichus Bekkeri p. 32, 4: Γέρων ῥυσός και μ., Boiss. Schol. Aesch. Pers. 59: Πόθω μαραντικῶ και καυστικῶ.“

Mi mislimo da je i pridev μαλερός izveden od iste osnove (odn. korena) od koje i glagoli μαραίνω i μάρναμαι i neke druge izvedenice, pri čemu je prvobitni oblik *μαρ-ερός disimilacijom likvida r-r u l-r promenjen u μαλερός (upor. obrnut slučaj kod prideva ἀργαλέος koji je postao od *ἀλγ-αλέος promenom likvida l-l u r-l). Značenje ἀσθενές je sada razumljivo jer je ustvari izvedeno od pasiva kao i μαραντικός u značenju „marcidus“.

M.D.P.